

שתיים, שלוש - הקשב!

על מעמדו של התיקשוב בצה"ל ועל ההבדלים בין ה-10 האזרחי והצבאי ♦ הקשיים בחיי אלוף משנה א', מפקד מרכז מיחשוב צה"לי, והשוני בעבודתו מול מנמ"ר המקביל לו באזרחות

אבנר פרנק

ולראות מה קרה מאז 1998 ועד היום: איפה היו המיחשוב ואנשי המיחשוב מבחינת דרגת החשיבות של צה"ל אז, ועד כמה, אם בכלל, השתנה מעמדם כיום.

בשל קוצר היריעה, אסתפק בהתמקדות בדמות אחת בלבד, האיש שבקצה הפירמידה - המקבילה האזרחית של המנמ"ר, מפקדי יחידות התיקשוב בצה"ל, שרובם בדרגת אל"מ. ב-15 השנים האחרונות עלה וצמח מעמדו של המנמ"ר מהמצב שבו היה "זה שאחראי שהמדפסת תעבוד", ועד תפקיד חבר הנהלה בכיר. ההתייחסות למנמ"ר אינה כאל עוד אחד שצריך לתת לו קמצוצי תקציב, אלא כאל גורם משפיע וחשוב בכל הארגון. בזכות התפתחות הטכנולוגיה, הקדמה, הצרכים הגוברים והולכים, התחרותיות מבפנים ומבחוץ - אלו הן חלק מהסיבות שלאט לאט טיפס מעמד המנמ"ר למעלה בהיררכיה הארגונית.

לכאורה, כל מה שעבר על מעמד המנמ"ר באזרחות היה אמור לקרות גם בצה"ל. אבל מסתבר שבצבא התווספו עוד כמה גורמים שהשפיעו ומשפיעים עד היום על מעמדם, תפקידים וחשיבותם של מפקדי יחידות המיחשוב.

בעוד שברוב הארגונים האזרחיים תחלופת העובדים אטית, הרי שבצה"ל התחלופה עצומה ומהירה. כך גם בתחום מערכות המידע, שבו עובדים בדרך כלל צעירים, והתחלופה בו די גדולה. האם אתם יכולים לדמיין שאחוז לא קטן מעובדי ההיי-טק בסלקום, בבנק מזרחי או בתנובה, פורש מדי שנה, ומגיעים במקומם צעירים חסרי ניסיון? האם נראה לכם שבפרטנר, בפלאפון, בקומברס או באמדוקס, המנמ"ר היה מסכים שבכל שנה אחוז די משמעותי מהעובדים שלו, שעברו הכשרה והשתלמויות רבות, שהצטרפו לפרויקט רק לפני כמה חודשים והנה - כבר הם קמים ועוזבים? הרי אף מנמ"ר נורמלי לא היה מקבל מצב שכזה.

על מנת להדגים עד כמה השתנה התיקשוב בצה"ל אתמקד בגורם האנושי ולא בטכנולוגיה. התיקשוב מורכב משני חלקים - טכנולוגיה וגורם אנושי. למרות מה שנהוג לפעמים לטעות ולחשוב, הגורם האנושי הוא הבוגר המרכזי. הטכנולוגיה, כמה שלא תהיה מתקדמת ומפותחת, לא יכולה לפעול לבד. טכנולוגיה צריכה מישהו שיתכנן אותה, יעצב אותה, יפתח אותה, יבדוק אותה, ישתמש בה ויתחזק אותה - את כל אלה עושה הגורם האנושי. מי שאחראי בתיקשוב בצה"ל על הגורם האנושי - הוא המנמ"ר. יש כמה וכמה מנמ"רים בצה"ל, ברמות שונות ובדרגות חשיבות שונה.

השנה: 1998, המקום: אי שם במרכז הארץ, הנוכחים: תא"ל א', אל"מ ב', אל"מ ג' ועוד כמה קצינים בכירים, כולם בעלי ניסיון רב בתחום מערכות המידע והמיחשוב, רובם הגדול בעלי פרופיל נמוך, עם עבר קרבי מצומצם, או ללא ניסיון קרבי כלל. על הפרק: דיון אסטרטגי בנושא אפשרויות שילוב המחשב בפעילויות צה"ל.

הדיון ארך כמה שעות, ובמהלכו דנו בנושאים כבדי משקל, כגון האם צה"ל צריך מערכות מידע ארגוניות? האם יש צורך בבית תוכנה פנימי, או שמא עדיף לתת לחברות המקומיות לבצע הכל? למה בכלל צריכים בצה"ל מחשב?

סיכום הדיון: מטרתו של צה"ל להגן על ביטחון מדינת ישראל. על מנת לממש מטרה זו, על צה"ל להשתמש בכל הכלים והמשאבים העומדים לרשותו. מאחר שאנחנו על סף המאה ה-21, אז אחד מהכלים והמשאבים הטובים ביותר שיש כיום הוא המחשב. כפי שהיטיב להגדיר זאת אחד הסא"לים שנכחו בדיון: "את המחשב צריך להכניס לכל פרויקט שצה"ל מתכנן או מבצע. נגמרו הזמנים שהיינו בתעודף אחרון, יחד עם אנשי התחזוקה, השלישות והמשטרה הצבאית. מעכשיו אנחנו בחוד התנית!"

כאן המקום להבהיר, שמדובר בדיון פיקטיבי, שלמיטב ידיעתי מעולם לא התקיים. עם זאת, רבים בעולם ההיי-טק משוכנעים למדי כי ככה היו פני הדברים לפני 15 שנים, ושאכן מעמדם של אנשי המיחשוב בצה"ל נסק החל מהתקופה העליזה של באג-2000. מאחר שלא הגיע לידינו אף סקר תדמית לגבי הערכה זו, נראה כי עדיף להתמקד במציאות

|| בעוד שברוב הארגונים האזרחיים תחלופת העובדים אטית, הרי שבצה"ל התחלופה עצומה ומהירה. כך גם בתחום מערכות המידע, שבו עובדים בדרך כלל צעירים, והתחלופה בו די גדולה. האם אתם יכולים לדמיין שאחוז לא קטן מעובדי ההיי-טק בסלקום, בבנק מזרחי או בתנובה, פורש מדי שנה, ומגיעים במקומם צעירים חסרי ניסיון? ||